

Број/Број: 01,02,04/2-05-1-32/12
Сарајево/Sarajevo, 16. 4. 2012.

KOLEGIJIMA OBAJU DOMOVA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH

KOLEGIJU TAJNIŠTVA

ČLANOVIMA IZASLANSTVA PSBiH U INTERPARLAMENTARNOJ UNIJI

ČLANOVIMA POVJERENSTVA ZA VANJSKE POSLOVE

SEKTORU ZA MEĐUNARODNE ODNOSI I PROTOKOL

**Predmet: Izvješće sa 126. zasjedanja Skupštine Interparlamentarne unije, održanog
31. 3. - 5. 4. 2012. u Kampali**

U razdoblju od 31. ožujka do 5. travnja 2012. godine u Kampali je održano 126. zasjedanje Skupštine Interparlamentarne unije, na kojem su sudjelovali predstavnici 130 zemalja članica i više od 1.200 izaslanika. Izaslanstvo Parlamentarne skupštine BiH na ovome zasjedanju činili su:

1. g. Drago Kalabić, predsjedatelj Izaslanstva PSBiH u IPU,
2. gđa Nermina Čemalović, prva zamjenica predsjedatelja Izaslanstva,
3. g. Mato Franjičević, drugi zamjenik predsjedatelja, i
4. gđa Marina Mijačević, tajnica Izaslanstva

Na dnevnome redu 126. zasjedanja Skupštine IPU-a bile su sljedeće točke:

1. **Izbor predsjednika i zamjenika predsjednika 126. zasjedanja Skupštine IPU-a;**
2. **Razmatranje zahtjeva za uvrštenje hitne točke u dnevni red;**
3. **Promocija i praksa dobrog upravljanja kao sredstva za unapređenje mira i sigurnosti (Prvi stalni odbor);**
4. **Preraspodjela moći a ne samo bogatstva (Drugi stalni odbor);**
5. **Pristup zdravlju kao temeljnom pravu: uloga parlamenata u rješavanju ključnih izazova u osiguravanju zdravlja žena i djece (Treći stalni odbor).**

Opća tema Skupštine na plenarnom zasjedanju bila je: "Parlamenti i ljudi – prevladavanje jaza".

Svečano otvaranje 126. zasjedanja Skupštine IPU-a održano je u nedjelju, 31. ožujka 2012. godine, a tom prigodom sudionicima su se obratili: gđa Rebecca Kadaga, predsjednica Parlamenta Ugande, g. Zachary Muburi-Muita, posebni izaslanik glavnog tajnika UN-a Ban Ki-moon, g. Babatunde Osotimehin, izvršni direktor UNFPA-e, g. Abdelwahad Radi, predsjednik IPU-a, i g. Yoweri Museveni, predsjednik Ugande.

U obraćanju na opću temu zasjedanja Skupštine: "Parlamenti i ljudi – prevladavanje jaza", predsjednik Museveni rekao je da prevladavanje ovoga jaza ovisi o transformaciji životnog standarda ljudi. Upozorio je izaslanike na to da demokracija bez ekonomskog rasta i socijalne preobrazbe predstavlja veliki rizik. Budući da je neposredno pred zasjedanje Upravno vijeće IPU-a suspendiralo sudjelovanje Malija u ovome tijelu sve dok se ne vrati demokratski izabrana vlada, predsjednik Museveni pozvao je vođe državnog udara u Maliju da vrate vlast demokratskoj civilnoj vladi. Gospodin Zachary Muburi-Miuta, posebni izaslanik glavnog tajnika UN-a pročitao je poruku Ban Ki-moon, u kojoj glavni tajnik apelira na sve parlamente diljem svijeta da ubrzaju napredak u što bržem ostvarenju Milenijskih razvojnih ciljeva. Predsjednik IPU-a Abdelwahad Radi izrazio je duboku zabrinutost zbog situacije u Siriji i izrazio potporu želji njezinog naroda za demokratskom vladavinom i slobodom izražavanja.

Ad.1. Izbor predsjednika 126. zasjedanja Skupštine IPU-a

Za predsjednicu 126. zasjedanja Skupštine IPU-a jednoglasno je izabrana Rebecca Kadaga, predsjednica Parlamenta Ugande. U svome obraćanju gđa Kadaga zahvalila se Interparlamentarnoj uniji na ukazanom povjerenju Ugandi za domaćinstvo ovogodišnjem proljetnom zasjedanju Skupštine IPU-a. Posebice je izrazila zadovoljstvo što je upriličeno zajedanje Skupštine IPU-a u Ugandi baš u vrijeme kada država slavi 50 godina neovisnosti i rada parlamenta.

Ad.2. Razmatranje zahtjeva za uvrštenje hitne točke u dnevni red

Bilo je ukupno pet prijedloga za hitnu točku:

- Okupacija sirijske Golanske visoravni od 1967. godine (predlagatelj Sirijska Arapska Republika);
- Promicanje međuparlamentarnog doprinosa naporima UN-a, Arapske lige, Zaljevskog vijeća za suradnju i drugim međunarodnim naporima za zaustavljanje krvoprolića u Siriji i utemeljenje međuparlamentarne inicijative zasnovane na poštivanju međunarodnog prava i međunarodnog humanitarnog zakona (predlagatelj: Ujedinjeni Arapski Emirati);
- Uloga parlamenata u jačanju regionalnih i međunarodnih napora za zaustavljanje nasilja i ubijanja u Siriji i podrška planu Arapske lige za mirnu pretvorbu vlasti (Egipat);
- Hitna potreba zaustavljanja krvoprolića i masovnog kršenja ljudskih prava u Siriji i pronalaženje trenutnog rješenja (Francuska i Kanada);
- Potpora nacionalnom pomirenju u izgradnji demokratskih institucija u državama u kojima vladaju nemir i previranja, osobito u Siriji i Bahreinu (Islamska Republika Iran).

Budući da su se svi pristigli prijedlozi odnosili na stanje u Siriji, zemlje predlagateljice ujedinile su svoje zahtjeve pa je jednoglasno usvojena točka pod nazivom: ***Inicijativa Interparlamentarne unije za hitnim zaustavljanjem krvoprolića i kršenja ljudskih prava u Siriji - omogućavanje humanitarne pomoći te potpora provedbi svih relevantnih rezolucija Arapske lige i Ujedinjenih naroda.***

Izaslanici su izrazili duboku zabrinutost zbog situacije u Siriji, koja je dovela do ozbiljne krize ljudskih prava i teške humanitarne situacije, ali i rizika za narušavanje regionalne sigurnosti. Svi su se govornici suglasili da je potrebno zajedno raditi na potpunom prekidu neprijateljstva i zaustavljanju krvoprolića, kako bi se što prije započeo dijalog. Skupština je usvojila rezoluciju u kojoj je izrazila potporu naporima Kofia Annana, posebnog izaslanika UN-a i Arapske lige, kao i svih međunarodnih i regionalnih organizacija koje čine sve kako bi zaustavile krvoproliće u Siriji i riješile sadašnju humanitarnu krizu. Rezolucijom se poziva sirijska vlada da smjesti prekine nasilje, povuče vojnike iz gradova i dopusti evakuaciju ranjenika.

Ad.3. Plenarna rasprava o promociji i praksi dobrog upravljanja kao sredstva za unapređenje mira i sigurnosti – naučene lekcije iz nedavnih događaja na Bliskom istoku i u sjevernoj Africi

Plenarna rasprava vođena je na temelju izvješća koje su pripremili suizvjestitelji g. M. Gyongyosi (Mađarska) i g. J. J. Mwiimbu (Zambija). U nacrtu izvješća pokušali su identificirati elemente dobrog upravljanja koji pridonose miru i sigurnosti. U izvješću su analizirana nedavna događanja u bliskoistočnim i sjevernoafričkim zemljama, s posebnim osvrtom na revolucije u Tunisu i Egiptu. Suizvjestitelj Mwiimbu rekao je da promicanje i prakticiranje dobrog upravljanja prije svega zahtijeva organiziranje slobodnih i poštenih izbora kao i poštivanje njihovih rezultata. U izvješću se analiziraju čimbenici koji su doveli do prosvjeda na Bliskom istoku i u sjevernoj Africi, a to su: nedemokratski izbori, kršenje ljudskih prava, diktatura, državna korupcija, gospodarski pad, nezaposlenost, siromaštvo, ali i potreba za reformiranjem vlasti kako bi odgovorile na volju naroda. *Arapsko proljeće* bilo je značajan pomak u pravcu demokracije, no i dalje ima izazova u promicanju dobrog upravljanja, koncepta koji mnogi režimi pokušavaju ignorirati, baš kao što su ignorirali zahtjeve naroda za slobodom i reformama. Izaslanici iz arapskih zemalja u svojim su obraćanjima skrenuli pozornost na političke reforme koje su u tijeku u njihovim zemljama i naglasili da je *Arapsko proljeće* bilo izraz želje naroda za slobodom i dostojanstvom, kao i da su pobune u nekoliko arapskih zemalja došle kao odgovor na represivnu prirodu bivših ili sadašnjih režima. U središte rasprave stavljeno je dobro upravljanje, koje zahtijeva sudjelovanje, otvorenost, pravednost i odgovornost. Demokratski parlamenti su središta dobrog upravljanja, pa stoga parlamenti trebaju biti dostupni javnosti, odgovorni javnosti za svoj rad i biti učinkoviti u obavljanju funkcija. Gospođa Cristi (Čile) rekla je da ne samo bliskoistočne i sjevernoafričke zemlje nego i cijela međunarodna zajednica mogu izvući pouke iz nedavnih događaja u toj regiji. Bilo je mnogo razloga za demonstracije, uključujući

socijalnu neravnopravnost, mogućnosti zapošljavanja, kao i pristup zdravstvenim, obrazovnim ili drugim socijalnim davanjima.

Gospodin Hasotti (Rumunjska) rekao je kako je *Arapsko proljeće* dokaz sveopće želje naroda za otvorenim društvima, političkom slobodom, socijalnom pravdom i transparentnim upravljanjem. Smatra da se bliskoistočne i sjevernoafričke zemlje sada trebaju usredotočiti na promicanje ljudskih prava, kao i ekonomskog oporavka i rasta. U tu svrhu, pozvao je IPU i njegove članice da pruže potporu izbornim procesima u ovim zemljama i novim parlamentarnim tijelima radi osiguranja njihove stabilnosti.

Gospodin Al-Omar (Kuvajt) u svome je obraćanju rekao da je postizanje mira i sigurnosti temeljni preduvjet svakog društva, ukazavši na izraelsko-palestinski sukob koji još uvijek zahtijeva veliku pozornost. Naglasio je da izraelska okupacija palestinskih teritorija mora prestati, kao i kršenje ljudskih prava palestinskog naroda. Izaslanici su u svojim govorima istaknuli važnost dobrog upravljanja, ali i potrebu izvlačenja pouka iz događaja u arapskome svijetu.

Ad.4. Preraspodjela moći a ne samo bogatstva

Suizvjestitelj za ovu temu bio je g. Lord Judd iz Velike Britanije. Predstavljajući svoje izvješće, iznio je podatak da od 6,8 milijardi ljudi u svijetu, samo 1 milijarda živi u zemljama s visokim dohotkom, skrenuvši pozornost na to da velike razlike između bogatih i siromašnih neminovno vode k društvenim nemirima u zemljama. Posebno je istaknuo problem neravnomjerne raspodjele bogatstva, odnosno da je bogatstvo koncentrirano u rukama nekolicine. Naime, zemlje članice G20 postaju sve više forum koji donosi odluke za globalne probleme, premda više od 2 milijarde ljudi živi u zemljama koje nisu njegove članice. Rezultat toga je da 35% svjetskog stanovništva nema mogućnost sudjelovati u gospodarskim i ekonomskim odlukama. Mišljenja je da sadašnji globalni izazovi mogu biti riješeni jedino uz poštivanje demokracije i načela suverene jednakosti između nacija-država. Problem je i to što međunarodne probleme danas rješavaju države koje imaju moć, a ne one koje su najviše pogođene problemom. Burna rasprava pokazala je opće razočarenje u preraspodjelu moći. Većina govornika smatrala je da Vijeće sigurnosti UN-a i institucije *Bretton Woods*a moraju biti reformirani. Govornici iz različitih zemalja smatrali su da parlamenti svojim utjecajem mogu pokrenuti reforme, a one prije svega moraju početi s promjenom načina razmišljanja, osobito najbogatijih. Bogate zemlje moraju na svojim plećima nositi globalnu dogovornost i koristiti svoju moć i bogatstvo za opće dobro, a ne samo vlastite interese, kako bi se jamčila globalna sigurnost. Sadašnji globalni sustav upravljanja osmislili su pobjednici u Drugom svjetskom ratu, te je stoga zastario. Iznoseno je nekoliko prijedloga: Vijeće sigurnosti UN-a treba novi sustav u kojemu sadašnje pravo veta treba ukinuti i zamijeniti ga dvotrećinskim glasovanjem, u kojemu svaka država ima jedan glas. Apelirano je na pravedno sudjelovanje u međunarodnim institucijama te uklanjanje veta u međunarodnim organizacijama. Izaslanici iz afričkih zemalja posebno su izrazili zabrinutost činjenicom što je svjetsko stanovništvo podijeljeno na dvije skupine: stanovništvo bogatih i siromašnih zemalja. Bogati nastoje pod svaku cijenu uvećati svoj profit, a na štetu siromašnih zemalja. Istaknuli su problem tržišta

razvijenih zemalja koje je zatvorilo svoja vrata zemljama u razvoju, što za posljedicu ima smanjen opseg trgovine u Africi za 2%. Upozorili su da će takav pristup nastaviti remetiti globalnu ekonomiju na štetu siromašnih, pa je stoga od ključne važnosti uspostaviti ne samo ravnotežu moći, nego prevladati i nemoralnu potragu bogatih zemalja za profitom.

Ad.5. Pristup zdravlju kao temeljnom pravu: uloga parlamenata u rješavanju ključnih izazova u osiguravanju zdravlja žena i djece (tema Trećeg stalnog odbora na 126. zasjedanju)

Rasprava o ovoj točki dnevnoga reda vođena je na temelju izvješća gđe S. Altauhan iz Kanade, koje se sastojalo od procjene napretka prema ostvarivanju Milenijskih razvojnih ciljeva (MDG 4 i 5), a koji se odnose na smanjenje smrtnosti djece i poboljšanje zdravlja majki. U izvješću je prikazan nedostatak odgovornosti u zemljama koje nemaju na raspolaganju sredstva ili politiku u vezi s pružanjem besplatnih zdravstvenih usluga majkama i djeci.

Zdravlje žena i djece, kao pitanje ljudskih prava, izazvalo je duboku zabrinutost parlamentaraca. Neprimjeren ili nedovoljno razvijen zdravstveni sustav i nedostatni financijski resursi, osobito u kontekstu ukupnog siromaštva, marginalizacija prava žena, socijalna i ekonomska nejednakost navedeni su kao temeljni uzroci lošeg zdravlja žena i djece. Opći stav svih govornika bio je da su ključni izazovi s kojima se parlamenti suočavaju u rješavanju problema zdravlja žena i djece nedovoljna proračunska izdvajanja za ovu namjenu, nedostatak resursa, neprimjerena socijalna skrb za nezaposlene i pristup informacijama u ostvarivanju ovih prava. Usvojena je rezolucija u kojoj se pozivaju države da odgovarajućim zakonodavnim, upravnim i proračunskim mjerama osiguraju pravo na besplatno liječenje majki i djece. U tu svrhu parlamentarci, u skladu sa svojim odgovornostima, trebaju poduzeti odgovarajuće mjere za podizanje razine svijesti javnosti, izradu zakonodavstva, osiguranje financijskog nadzora, transparentnost i odgovornost. Parlamentarci također trebaju nadgledati sve vladine akcije koje se tiču zdravlja majki i novorođenčadi, kako u razvoju politike tako i u provedbi programa, kako bi spriječili diskriminaciju u pružanju zdravstvenih usluga. Apelirano je da razvijene zemlje čine više kako bi pomogle zemljama u razvoju u iskorjenjivanju siromaštva, promicanju zdravlja i ispunjenju Milenijskih razvojnih ciljeva. Usvojena je rezolucija u kojoj se pozivaju parlamenti da ratificiraju sve međunarodne konvencije koje se tiču pristupa zdravlju žena i djece, te pozorno prate provedbu domaćih instrumenata ljudskih prava.

U utorak, 3. travnja 2012. godine, u poslijepodnevnom satima održana je panel rasprava o izradi zakonskih okvira, kao odgovora na AIDS, pod nazivom: "Nula novih infekcija, nula diskriminacija i nula smrtnih slučajeva povezanih s AIDS-om", a na kojoj je aktivno sudjelovala i dr. Nermina Čemalović. Na panelu su sudjelovali predstavnici preko 40 zemalja članica IPU-a, a sudionicima se obratila gđa Sheila Tlou, direktorica UNAIDS-a. Ona je iznijela podatak da, iako postoje pozitivni pomaci u smanjenju bolesti, prema istraživanju koje je proveo UNAIDS, u svijetu trenutačno ima preko 40 miliona oboljelih od AIDS-a,

zbog čega je naglasak panela bio stavljen na nužnost bolje zaštite ljudskih prava osoba koje žive s HIV/AIDS-om, razbijanje tabua, nediskriminaciju oboljelih te stvaranje zakonskih okvira za učinkovitiji odgovor na pandemiju. Na panelu su razmijenjena mišljenja i iskustva u stvaranju zakonskih okvira za učinkovitiji odgovor na ovu najveću pandemiju s kojom se svijet suočava. Dr. Čemalović upoznala je sudionike panela sa stanjem u BiH i operativnim planom Vijeća ministara BiH, kao odgovorom na HIV u našoj zemlji.

Posljednjega dana zasjedanja članovi bh. izaslanstva su, u ime Odbora za ljudska prava, posjetili kliniku Mengo u Kampali, u kojoj se liječe osobe oboljele od HIV-a. Klinika je započela s radom 1989. godine, a izaslanici su imali priliku razgovarati s direktorom, koji ih je upoznao s radom klinike. Istaknuo je da je u vrijeme kada klinika počela raditi imala 69 registriranih bolesnika, dok danas u klinici svakodnevno antiretrovirusnu terapiju prima oko 14.000 pacijenata. Prema službenim podacima klinike, samo u Kampali ima više od 87.000 zaraženih sidom.

Na sastancima geopolitičke skupine G12+ najviše pozornosti izazvao je zahjev Ukrajine i Azerbajdžana za priključivanjem Skupini. Predsjednik Njemačkog bundestaga, g. Norbert Lammert, izrazio je oštro protivljenje njihovom priključivanju zbog nepoštivanja ljudskih prava, političkih sloboda, pritiska na medije koji su, kako je kazao, pod nadzorom političke elite, što nije sukladno temeljnim demokratskim načelima i pravilima Skupine. Njegovo mišljenje dijelile su mnoge zemlje članice čiji su predstavnici osudili kaznene postupke i tužbe protiv bivših članova vlade, osobito u slučaju Julije Timošenko. U obranu njihovog priključivanja Skupini stao je g. Robert Walter iz Velike Britanije, koji smatra da ako ove dvije zemlje mogu biti aktivnim članicama Vijeća Europe, mogu biti i članicama G12+. Bilo je mišljenja da su obje zemlje ostvarile značajan napredak u procesu demokratizacije te ih treba ohrabriti i pomoći na putu prihvaćanja europskih demokratskih standarda. Budući da su u raspravi mišljenja o priključivanju bila podijeljena, predsjednik Skupine, g. Robert del Picchia, predložio je odgodu glasovanja o njihovom priključenju za sljedeće zasjedanje u Kanadi.

Izvješće pripremila:

Marina Mijačević,
tajnica Izaslanstva PSBiH u IPU

Izvješće odobrio:

Drago Kalabić,
predsjedatelj Izaslanstva PSBiH u IPU

Dostavljeno:

- naslovu
- a/a